

ADVIES BESPELINGSCONDITIONES THEATERSEIZOEN 2022-2023

Aanleiding

Vanwege de mogelijkheid van opnieuw op te leggen beperkingen als gevolg van de coronacrisis hebben de brancheorganisaties NAPK, VSCD, VVP en VVTP advies gevraagd over de in het seizoen 2022- 2023 te hanteren bespelingscondities.

Opdracht

De adviesvraag is als volgt geformuleerd: Formuleer de bespelingscondities theaterseizoen 22/23, gegeven de onzekerheid over de mate van coronabeperkingen en bereidheid van het publiek om weer naar theaters en concertzalen te komen. Stel het 'spoorboekje' op: deadlines voor boekingen, programmering, marketing, opening seizoen.

Het advies wordt uitgebracht door Henk Scholten, gehoord en in nauwe samenspraak met een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de brancheorganisaties:

- Erik Pals, directeur Scapino Ballet (namens NAPK)
- Edwin Wieringa, directeur theaterbureau De Mannen (namens VVTP)
- Jasper Damsteegt, directeur Kunstmin (namens VSCD)
- Hanno Tomassen, directeur Theater Kikker/Podium Hoge Woerd (namens VVP)
- Bernadette Stokvis, directeur Maas Theater en Dans (namens jeugdpodiumkunsten)

Het advies gaat over theater in de brede zin van het woord. Aparte aandacht wordt besteed aan jeugdtheater en ensembles.

Henk Scholten werkt vanuit Blueyard Coöperatief U.A., maar brengt dit advies uit op persoonlijke titel.

Werkwijze

Met de hiervoor genoemde werkgroep is één bijeenkomst gehouden. Daarin is het concept van de adviestekst besproken. Het definitieve concept is per email aan de werkgroep voorgelegd. Reacties zijn meegenomen in dit advies.

Overwegingen: compensatie blijft noodzakelijk

1. Het blijft voor de podiumkunstenbranche en voor alle partijen daarbinnen van belang om gezamenlijk optimisme uit te stralen, zonder daarbij de realiteit uit het oog te verliezen. Het motto blijft: 'Terug naar normaal, tenzij'.

2. Op het moment van uitbrengen van dit advies (21 maart 2022) zijn de beperkingen voor de theaters en concertzalen voorbij. De verwachting is dat die situatie zal voortduren en verder verbeteren, maar met name over de situatie vanaf het najaar van 2022 bestaat onzekerheid.

3. Het valt niet met zekerheid te voorspellen hoe snel het publiek de draad van het 'oude normaal' weer oppakt. De huidige verkoopcijfers vertonen een wisselend beeld. Tegelijkertijd mag er van uit worden gegaan dat, als de huidige ontwikkeling wat betreft (de maatregelen rond) corona in de komende maanden doorzet, er bij het publiek vanaf september 2022 voldoende vertrouwen zal zijn om weer samen naar het theater te gaan.

4. Evenals in het advies over het seizoen 2021-2022 wordt de vraag, of producenten of podia het in algemene zin zwaarder hebben dan de ander, bij dit advies buiten beschouwing gelaten. Wel geldt voor een aantal onderdelen van het aanbod, waaronder in het bijzonder het werk van jonge makers, het jeugdtheater, de ensembles en de groter bezette (vrije) producties, dat deze in het onverhoopte geval dat er weer sprake zal zijn van beperkingen opnieuw ernstig in de problemen komen, zeker wanneer er geen of onvoldoende sprake zou zijn van compensatie.

5. De wens om zo gauw dat kan weer een divers aanbod te kunnen presenteren – in de volle breedte, dus van kleine producties van jonge makers tot groot-bezette producties – is leidend voor de inhoud van dit advies. Tegelijkertijd moet, vanwege de toch nog bestaande onzekerheid, ruimte worden gehouden om mee te bewegen met de mogelijkheden.

Ondanks de positieve verwachtingen die aan dit advies ten grondslag liggen, blijft er sprake van risico's. Om te voorkomen dat die er toch toe leiden dat producenten en/of podia terughoudend zijn in het produceren, programmeren en spelen van risicovol aanbod, zijn een garantiefonds en/of een (andere) regeling ter compensatie van beperkte publieksinkomsten ook voor het seizoen 2022-2023 noodzakelijk. De sector is over de hele linie optimistisch en gemotiveerd om weer als vanouds te maken en te spelen voor publiek. Dat heeft zij in het seizoen 2021-2022 laten zien, dankzij eigen inspanningen en waar nodig gesteund door compensatiemaatregelen. Die blijven, als er toch weer beperkende maatregelen zouden komen, broodnodig, zeker ook om zzp'ers werk te blijven bieden.

1. Ga als gezamenlijke brancheorganisaties zo spoedig mogelijk het gesprek aan met het Ministerie van OCW, Fonds Podiumkunsten en/of andere partijen om zekerheid te krijgen over het beschikbaar komen van middelen ter compensatie, mochten er in het seizoen 2022-2023 onverhoopt toch weer beperkende maatregelen gaan gelden. Betrek daarbij ook de VNG om op die manier gemeenten te bewegen ook compensatie te geven in het geval van niet kunnen doorgaan van schoolvoorstellingen vanwege beperkende maatregelen.

Bespelingscondities

De hierna volgende adviezen over de bespelingscondities zijn er op gericht om in deze nog altijd buitengewone situatie tot een zo evenwichtig mogelijke verhouding tussen producenten en podia te komen. Daarbij gaat het (vanzelfsprekend) in belangrijke mate over financiële afspraken. Dat neemt niet weg dat het van belang blijft dat podia en producenten individueel en op het niveau van de brancheorganisaties ook het gesprek voeren over de inhoud en ambities voor de toekomst. Dat gebeurt inmiddels onder meer met het oog op actualisatie van de mantelovereenkomst en andere afspraken.

Uitgangspunt is dat er voor het hele seizoen 2022-2023 weer 'gewoon' geprogrammeerd wordt tegen 'gangbare' condities. Maar om daar onvoorwaardelijk van uit te gaan zijn er toch nog teveel onzekerheden. Partijen zijn het er - onder het motto 'Terug naar normaal, tenzij' - over eens dat afspraken maken op basis van de gangbare precorona praktijk vertrekpunt is bij het bespreken en bepalen van de bespelingscondities. Producenten en podia stralen op die manier vertrouwen uit, ook naar elkaar. En het vergroot de kans op een seizoen met niet alleen '1,5 meter-aanbod'.

Tegelijkertijd gebiedt de realiteit om ook afspraken te maken voor de (onverhoopte) situatie dat er in (delen van) het seizoen 2022-2023 opnieuw sprake zal zijn van door de overheid opgelegde beperkingen in de toegestane zaalcapaciteit en daarmee in de hoogte van de te realiseren opbrengsten. Producenten en podia zullen hun eigen inschatting (moeten) maken van wat er wel en niet kan qua openstelling en publieksomvang en daarop baseren welk (financieel) risico zij willen nemen. Dus geldt net als de vorige keren het advies:

2. Producenten en podia houden elkaar in juridische zin niet aan de voor de periode 1 september 2022 t/m 30 juni 2023 gemaakte boekingsafspraken. Dat geldt voor alle afspraken die tot het moment dat de brancheorganisaties dit advies hebben vastgesteld zijn gemaakt, ongeacht of het om verplaatste of nieuw aangeboden voorstellingen gaat. Dit laat onverlet dat de bepalingen uit de adviesteksten 3. en 4. zullen worden gevolgd.
3. Producenten en podia hebben een wederzijdse inspanningsverplichting om geboekte voorstellingen indien mogelijk en al dan niet in aangepaste vorm door te laten gaan, onder de in het vervolg genoemde financiële afspraken.

Producenten en podia maken onderling 'reguliere' afspraken op basis van een volledige zaalcapaciteit. Uitsluitend voor de situatie dat als gevolg van door de overheid genomen beperkende maatregelen de toegestane zaalcapaciteit lager is, wordt net als in het seizoen 2021-2022 een afwijkende garantieregeling van kracht.

4. Producenten en podia maken voor alle voorstellingen in het seizoen 2022-2023 reguliere afspraken die gebaseerd zijn op een volledige zaalbezetting. Bij doorgeschoven voorstellingen vanuit de periode maart 2020 t/m juni 2022 blijven daarbij de destijds afgesproken condities van kracht, aangevuld met de bepalingen uit de adviesteksten 5, 6 en 7.
5. In de situatie van een beperkte toegestane zaalcapaciteit tot een minimum van de 1,5 meter situatie geldt een garantie exclusief BTW van 60% van de op het moment van uitvoering van de voorstelling toegestane zaalcapaciteit, tot een maximum van het reguliere (dat is het vooraf tussen producent en podium overeengekomen) garantiebedrag. Voor alle duidelijkheid: de garantiesom groeit dus mee wanneer de zaalcapaciteit omhoog mag en wordt lager wanneer die capaciteit naar beneden moet. Daarbij geldt dat de garantiesom wordt aangepast vanaf twee weken na het door de overheid bekend maken van een aanpassing (positief of negatief) in de beperkende maatregelen.
6. Voor de berekening van de garantie van 60% wordt de afrekenprijs als uitgangspunt genomen. De afrekenprijs is de afgesproken entreeprijs (voor zover van toepassing eerste rang) minus BTW, exclusief theatertoeslagen en inclusief auteursrechten.
7. Aanvullend op de adviesteksten 5 en 6 geldt voor het jeugdtheater een minimum garantie van 1.000 euro per voorstelling. Bij twee of meer voorstellingen op één dag geldt een minimum van in totaal 1.500 euro.
8. Wanneer de in de adviesteksten 5, 6 en/of 7 beschreven situatie van toepassing is geldt in aanvulling op de garantieregeling een standaard partage van 80-20 of bij een schone borderel 70-30.

In sommige situaties kunnen of willen podia een hoger bedrag garanderen dan conform de in algemene zin geformuleerde standaard. Denk bijvoorbeeld aan niet-meerjarig gesubsidieerd aanbod in de vlakke vloer theaters/kleine zalen. Het is voor dit aanbod noodzakelijk om over passende en vooral toegankelijke ondersteuningsmaatregelen te kunnen beschikken, al dan niet via de podia.

Bijzondere aandacht verdient ook de positie van de (middel)grote muzikensembles, die voor het betalen van hun musici vaak grotendeels of volledig afhankelijk zijn van de concertinkomsten. Een algemeen geldend advies geven voor die praktijk is niet goed mogelijk. In de praktijk wordt er vaak een maatwerkoplossing gevonden tussen ensemble en concertpodium.

9. Beschouw het advies over de bespelingscondities als een ondergrens, waarvan een bespeler en een podium bij onderlinge overeenstemming kunnen afwijken.

Ondanks het gegeven van mogelijk investeringsverlies is het niet verstandig om voorstellingen die niet door kunnen gaan opnieuw te verschuiven.

10. Evenals in het vorige advies wordt geadviseerd om voorstellingen die in het seizoen 2022-2023 niet door kunnen gaan niet te verschuiven naar het seizoen 2023- 2024, tenzij producent en podium nadrukkelijk samen overeen komen om dat wel te doen.

(Her)boekingsperiode en kaartverkoop

Consequentie van de voorgaande adviezen is dat er een (her)boekingsperiode voor het hele seizoen 2022-2023 moet worden ingepland. Het advies is de volgende planning aan te houden:

11. Het (her)boekingsproces voor het seizoen 2022-2023 wordt uiterlijk op 15 april 2022 afgerond. Voor alle op dat moment geboekte voorstellingen geldt, dat ze uitgevoerd kunnen en zullen worden, ook bij een (onverhoopte) verlaging van de toegestane zaalcapaciteit.
12. Een gezamenlijk bericht vanuit de branche over inhoud en vorm van het seizoen 2022-2023 gaat uiterlijk op 1 juni naar buiten. Dat zou een goed moment zijn om met de kaartverkoop te beginnen, maar eerder of later kan ook. Bij de kaartverkoop wordt uitgegaan van een volledige zaalcapaciteit, tenzij podium en producent daarover onderling andere afspraken maken.
13. Mocht de situatie per 1 september (dan wel in enige periode later in het seizoen) negatiever zijn dan die van een maximaal door de overheid toegestane zaalcapaciteit op basis van de 1,5 meter situatie, dan is er feitelijk sprake van een lockdown en daarmee van een wederzijdse overmachtssituatie. In beginsel worden dan alle voorstellingen geannuleerd, dragen partijen hun eigen schade en zijn er over een weer geen betalingsverplichtingen. Wanneer partijen toch besluiten om voorstellingen door te laten gaan (denk aan de situatie van maximaal 30 bezoekers en/of aan mogelijk gebruik van een compensatieregeling), dan maken zij over de condities onderling afspraken.

Marketing

In de adviesaanvraag wordt in het kader van het 'spoorboekje' ook aandacht gevraagd voor marketing. Daarover het volgende:

14. Markeer het eerder genoemde moment van uiterlijk 1 juni 2022 (start kaartverkoop) met een collectieve campagne gericht op communicatie, marketing en kaartverkoop. Herhaal die campagne bij het begin van het seizoen.

Tot slot

Mochten er zich in de loop van de komende maanden en/of in de loop van het seizoen 2022-2023 ontwikkelingen voordoen die om evaluatie en/of aanpassing van dit advies vragen, dan zijn de werkgroep en ondergetekende daarvoor beschikbaar.

Henk Scholten

21 maart 2022